
Bibliografia bàsica

FARINELLI, Franco (1992) *I segni del mondo. Immagine cartografica e discorso geografico in età moderna*. Firenze: La Nuova Italia.

FARINELLI, Franco (2003) *Geografia. Un'introduzione ai modelli del mondo*. Torino: Einaudi.

FARINELLI, Franco (2007) «El mundo, el globo, el mapa: los orígenes de la modernidad», a VV.AA, *El mundo de los mapas*. Santander: Cuadernos de la Fundación M.Botín.

FARINELLI, Franco (2007) «La razón cartográfica, o el nacimiento de occidente», a *Revista de Occidente*, nº 314-315.

Pròxima xerrada

Dimarts, 31 de març de 2009 a les 19:30

Jacques Rancière. Breu viatge al país de la política i de l'art

Alfons Freire

---

www.gep21.org

(In)disciplines. Itineraris en el pensament del segle XXI

Dimarts, 24 de març de 2009 a les 19:30

Franco Farinelli

Origen i crisi de la raó cartogràfica

Bernat Lladó Mas

La globalització és un procés que en els darrers temps ha tingut múltiples lectures. Com a mínim una d'elles s'ha fet des del punt de vista de la Geografia, la de la crisi dels anteriors models o representacions del món. Un dels geògrafs que ha reflexionat més sobre aquesta qüestió ha estat l'italià Franco Farinelli. Part de la seva obra se centra en l'origen d'allò que anomena la «raó cartogràfica», és a dir, una determinada representació geogràfica del món, i la crisi d'aquesta mateixa raó arran de l'actual procés de globalització.

Franco Farinelli: Origen i crisis de la Raó Cartogràfica.

« (...) la distància entre dos punts no depèn tant de la carretera que els uneix, sinó de la naturalesa de les xarxes a les quals aquells es troben connectats. Això significa que la distància més curta ja no és una línia recta sinó una línia dividida, sovint molt complexa, composta més aviat per segments invisibles la majoria dels quals són desconeguts per les persones, i del qual ningú té la capacitat per produir una imatge cartogràfica completa. O dit d'una altra manera: el funcionament del món depèn avui en dia d'un conjunt de xarxes de comunicació (...) algunes materials, altres immaterials. D'aquesta manera la xarxa de xarxes que en resulta produeix un espai les propietats del qual són del tot oposades a les de la [raó cartogràfica]: no homogeni sinó heterogeni; no continu sinó discontinu; no isòtrop sinó anisòtrop, és a dir, obert a múltiples direccions ...»

(Farinelli, F. «La globalizzazione», *I viaggi di Erodoto*, nº40, 1999/2000, pàg. 24)

«(...) el món [avui en dia] es constitueix no sobre un pla (tal i com qualsevol representació cartogràfica cerca de convèncer-nos) sinó sobre una articulació invisible i vertical indiferent a tota relació mètrica (de distància) i de proximitat, [i del qual] encara no en tenim cap model per a la seva comprensió.»

(Farinelli, F. «La globalizzazione», *I viaggi di Erodoto*, nº40, 1999/2000, pàg. 25)

«El repte que qualsevol comunitat local ha d'afrontar avui en dia consisteix en reconèixer la pròpia posició [en el sí] de la metafísica xarxa de xarxes “en el sentit literal del terme” i, no obstant això, concretíssima en quan als seus efectes que, invisiblement, determina els nostres destins; en el sentit que, decidint sobre la forma, la manera i els llocs de la reproducció del capital, decideix també sobre les nostres vides.»

(Farinelli, F. «La globalizzazione», *I viaggi di Erodoto*, nº40, 1999/2000, pàg. 26)

«La pròxima geografia serà realment una geografia? El nom importa poc. Allò essencial és que si encara hi ha alguna forma de geografia, serà un treball d'artistes, serà una geografia capaç d'inventar nous esquemes expressius, noves figuracions lògiques, noves imatges i nous conceptes emancipats d'allò que [Carl] Ritter condemnava com la “dictadura cartogràfica”: nous models per la representació del món.»

(Farinelli, F. «La globalizzazione», *I viaggi di Erodoto*, nº40, 1999/2000, pàg. 27)

«A la postmodernitat, el món no funciona més com un mapa — com una reducció a l'espai, a una mesura de la distància. El món pot deixar

de representar-se segons el que anomeno [“raó cartogràfica”] és a dir, a partir dels atributs euclidians d'extensió, continuïtat, homogeneïtat i isotropia.»

(Farinelli, F. «Mapping the Global, or the Metaquantum Economics of Myth», a Minca, C., ed., *Postmodern Geography. Theory and Praxis*. Oxford: Blackwell Publishers, 2001, pàg. 240)

«El “treball d'art” que és l'Estat modern (...) ha estat així sempre concebut en el sí dels límits de la lògica euclidiana — a través de privilegiar l'extensió a expenses dels models globals i d'aquesta manera privilegiant la continuïtat territorial, la homogeneïtat cultural, i un isotropisme que depèn de l'existència d'un únic centre, la capital de l'Estat.»

(Farinelli, F., «Mapping the Global, or the Metaquantum Economics of Myth», a Minca, C., ed., *Postmodern Geography. Theory and Praxis*. Oxford: Blackwell Publishers, 2001, pàg. 245)

«(...) [els] geògrafs positius (...), a causa del seu rebuig a qualsevol teoria preliminar, i per tant a causa de la substitució de la teoria del coneixement per la pràctica de la ciència, acaben per atribuir el valor de la objectivitat a un codi simbòlic (la cartografia) el pes ontològic i les implicacions epistemològiques del qual són efectivament ignorats. Per aquesta raó, ells assumeixen aquest codi sense advertir el seu missatge subterrani, fins a esdevenir les seves preses, fins i tot sense saber-ho.»

(Farinelli, F. «The theory and method of geography», a Association of Italian Geographers (A. Ge. I.), *Research projects and working groups. 1990-1993*. Bolonya: Pàtron Editore, 1992, pàg. 103.)